

УРОДЖЕНЕЦЬ ПОСУЛЛЯ У НЕБІ КРАЙНЬОЇ ПІВНОЧІ

Склалося так, що висвітлення подій II Світової війни і практика меморіального вшанування її учасників, як правило, розглядає роль пересічних людей у війні доволі деперсоніфіковано. Серед конкретних осіб практично вся увага зосереджена на генералах та Героях Радянського Союзу. Втім, надзвичайно важливо оцінити вклад простих солдат і офіцерів, які чесно самовідданою службою і щоденними малими подвигами закладали основу перемоги. Часто ці люди продовжували жити поруч непоміченими. Вони не писали мемуарів, не давали інтерв'ю. В інформаційному полі залишилися лише їхні скупі розповіді про війну, збережені в пам'яті їхніх нащадків.

Це стосується і нашого покійного земляка Абаровського Ілларіона Омеляновича. Він народився 1922 р. у с. Рудка на березі Сули (зараз Рудка трансформувалася у однойменну вулицю с. Вільшана Недригайлівського р-ну Сумської обл.). Ілларіон Абаровський закінчив Вільшанську середню 10-річну школу, добре навчався. З самого дитинства хотів стати авіатором. Для сільського хлопця практично єдиний шанс реалізувати цю мрію пов'язувався зі строковою службою в збройних силах. І.О.Абаровський готувався до неї. Він мав бездоганне здоров'я, відмінну військово-фізичну підготовку, вступив до комсомолу.

Восени 1940 р. його було призвано до Червоної армії, але потрапив він не до авіації, а у гірськострілецьку частину, де Абаровський перебував близько року. Під час служби він написав рапорт з проханням направити його навчатися на льотчика. Важко сказати, як би склалася доля Ілларіона Омеляновича у мирний час. Але почалася Велика Вітчизняна війна, в перші місяці якої авіація СРСР зазнала колосальних втрат в особовому складі. Щоб компенсувати їх було розгорнуто масову підготовку кадрів для ВПС. За цих обставин рапорт Абаровського згадали і задовольнили. Він був направлений до Воєнно-морського авіаційного училища морських льотчиків.

Після закінчення навчання потрапив до 20-ї окремої морської розвідувальної авіаескадрильї ВПС Біломорської військової флотилії Північного флоту. Ескадрилья базувалася на гідроаеродромі на озері Холмовське поблизу с. Лахта Архангельської області. Цей об'єкт активно почав розбудовуватися лише з початком війни. Тому

належні умови проживання для новоприбулих молодших офіцерів були відсутні. Довгий час мешкати доводилося на верхньому поверсі холодної дерев'яної 2-поверхової будівлі, нижня частина якої залишалася без вставлених вікон.

Молодший лейтенант Абаровський отримав ґрунтовну льотну підготовку в умовах Заполяр'я, а за майстерне бомбардування отримав право називатися «повітряним снайпером». З 1943 р. почав приймати участь вже у бойових вильотах в якості штурмана. Під час війни він літав на гідролітаках двох типів: МБР-2 (прозваний «амбарчиком» застарілий розвідувальник, здатний нести бомби і торпеди) та ПБН-1 (американський патрульний бомбардувальник *PBN-1 «Nomad»*, що отримувався по ленд-лізу та відрізнявся високими тактико-технічними характеристиками і комфортними умовами для екіпажу) [2].

Найважливішими завданнями ескадрильї були супровід союзницьких конвоїв і «полювання» на підводні човни крігсмаріне у Білому, Баренцовому та Карському морях. Також здійснювалися вильоти на льодову розвідку та пошук мін противника [1; 2].

Під час охорони одного з конвоїв у Баренцовому морі (координати точки: широта 69°06', довгота 36°37') літак ПБН-1, штурманом якого був І.О.Абаровський, здійснив успішне бомбардування німецької субмарини. Союзницькі кораблі були врятовані і без втрат дісталися порту призначення [1].

Під час та відразу після Петсамо-Кіркенеської операції (жовтень-листопад 1944 р.) екіпаж І.О.Абаровського здійснював розвідку, супровід кораблів, а також самостійну доставку вантажів на базу Пуманкі та до щойно здобутого порту Ліінахамарі. На початку грудня 1944 р. морські розвідники 20-ї авіаескадрильї здійснили переліт на захід до гідроаеродрому в губі Грязная у районі Мурманська, звідки продовжували патрулювати Баренцове море, здійснювали переправку спецвантажів та людей [2].

5 грудня 1944 р. та 12 січня 1945 р. літак Ілларіона Абаровського виконував спеціальні завдання штабу Північного флоту з доставки «*норвезької місії*» у Фінмарк [1; 2]. Цим норвезьким високопосадовим особам належало відновити власні органи цивільного управління на визволеній від німців території.

За успішне та вміле виконання бойових завдань молодший лейтенант Абаровський був нагороджений орденом Червоної Зірки, а також медалями «*За оборону Радянського Заполяр'я*», «*За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.*». Після війни він у званні лейтенанта ще продовжував службу на аеродромі Лахта, освоїв нові типи літаків, став інструктором і готував молодих льотчиків.

У рідне село Ілларіон Омелянович повернувся наприкінці 1940-х рр. Решту життя перебував на інвалідності, оскільки внаслідок нещасного випадку повністю втратив руку. Помер у 1991 р. Похований на кладовищі Рудки. Після смерті серед речей було знайдено його журнал обліку вильотів за другу половину 1944 – першу половину 1945 рр., який з невідомих причин залишився в І.О.Абаровського на руках. Сім'я ветерана передала цей офіційний документ разом з фотографіями краєзнавчому музею місцевої школи, де він зберігається і досі.

1. Наградной лист на младшего лейтенанта Абаровского Иллариона Емельяновича // Общедоступный электронный банк документов «*Людвиг Народа в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.*» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.podvignaroda.ru/?n=50949099>.

2. Журнал обліку вильотів І.О.Абаровського за 1944-1945 рр. з колекції краєзнавчого музею Вільшанської загальноосвітньої школи.